

Zuidertoren als cultureel centrum van Schiermonnikoog

De Stichting Behoud Zuidertoren liet de afgelopen jaren de witte vuurtoren op het eiland opknappen, die bekend staat als de watertoren van Schiermonnikoog. Door de coronacrisis is er nadien nog weinig mee gedaan. De hoop is dat dat nu verandert.

 Wouter Hoving

Schiermonnikoog | Hij werd in 2018 gekocht door eilanders die zich stoorde aan de verpaupering: de beeldbepalende Zuidertoren op Schiermonnikoog. Twintig jaar was de toren in handen geweest van KPN, die 'm als antennegebouw gebruikte. Van onderhoud kwam weinig terecht, groene aanslag liep van boven naar beneden. Nu is de toren weer wit en staan in en buiten de toren informatiepanelen.

„Iedereen is enorm positief over het feit dat hij zijn verschijningsvorm weer heeft”, zegt eilander Ger van Langen (61), die naast directeur van de veerdienst Wagenborg ook bestuurslid is in Stichting Behoud Zuidertoren.

Hij herinnert zich nog hoe het eruit zag, toen hij voor het eerst een blik naar binnen wierp. „Het was een grote puinhoop. Er zaten geen ramen in, overal waren leidingen, snoeren en troep. De omgeving rond de toren was begroeid met duindoorn.”

Als hij de vuurtoren opent, staat tegenover de deur een snackautomaat, die voor de helft gevuld is met lekkers, en voor de andere helft met boekjes over de geschiedenis van de Zuidertoren. Te koop voor vijf euro, ten behoeve van het behoud ervan. De informatieboekjes – al een jaar onaangeroerd – hangen slap in de lekernijenkast.

De vuurtorens van Schier werden beide in 1854 gebouwd op één kilometer afstand van elkaar. De torens konden schepen samen op één lijn

veilig langs het eiland leiden. De vuurtoren van Ameland volgde pas in 1888, waardoor de Schiermonnikooger lichtbakens voor zeelui onontbeerlijk waren.

Desondanks werd de witte vuurtoren al na een half eeuw overbodig. De vaargeul langs het eiland schoof langzaam op en bovendien werd de Noordertoren in 1909 uitgerust met een draailicht in plaats van olielampen. De Zuidertoren verloor daarmee zijn functie, diende in de beide Wereldoorlogen een militair doel en werd vanaf 1950 vier decennia lang gebruikt als drinkwatervoorziening van het eiland. Er kwam een groot waterreservoir in de toren.

Maquette

Van Langen loopt de trap op van de toren die van binnen geel geschilderd is. Op de tweede verdieping wijst hij naar het luik boven zijn hoofd. „Verder kunnen we niet, daar zit het waterreservoir.” Het stichtingsbestuur denkt erover de watertank te verwijderen, zodat de bovenliggende drie verdiepingen ook te bezichtigen zijn. „Maar er zijn ook mensen die dat weer zonde vinden. Het is wel industrieel historisch stukje Schiermonnikoog. We zijn er nog niet over uit”, zegt Van Langen. Wat wel zeker is: op de tweede verdieping komt de grote maquette van het eiland die voorheen in het bezoekerscentrum van Natuurmonumenten stond.

Na de opknappbeurt zou juni 2020 het moment worden dat de toren voor publiek openging. Met op elke eerste zondag van de maand een exclusief soloconcert door cellist of vio-

De Zuidertoren op Schiermonnikoog. Foto: Shutterstock

De symboliek van een vuurtoren is dat die richting en houvast geeft. Dan is het mooi als je iedereen bij zo'n toren haalt

list, waarbij dertig bezoekers op de eerste etage van het gebouw zouden zitten. Dat kon niet, vanwege – wat ook anders – de coronaregels. Het eerste feestelijke concert, waarbij het Noord-Nederlands Orkest op het terrein van de toren het klassieke

stuk *The lark ascending* (de opstijgende leeuwerik) zou spelen, werd uitgesteld. Inmiddels naar 2022.

„We zijn hard geraakt door maatregelen”, zegt Van Langen. „We hebben én geen personeel én zitten net onder de kostengrens qua vaste lasten. Maar we kunnen geen bezoekers ontvangen.”

De toren is inmiddels wel open, toegang kost vijf euro en er mag één persoon tegelijk naar binnen. Verder verdient de stichting een zakcentje aan donateurs en aan het loodswezen en radiobedrijf Broadcast Partners die de toren gebruiken.

Van Langen kijkt uit naar het moment dat er wel gasten ontvangen kunnen worden. Als hij in de deuropening staat, fantaseert hij over de mogelijkheden. „Hoe mooi is het als je hier een podium hebt met 49 musici.” Van Langen wijst naar de drempel, en vervolgens verderop in de

tuin. „Met daar allemaal mensen die op de achtergrond de toren zien. En dan de *Negende symfonie* van Beethoven. Dan word je héél enthousiast, of niet?”

Totaalpakket

Uiteindelijk is het de droom van het stichtingsbestuur om van de Zuidertoren het culturele centrum van Schiermonnikoog te maken. De hoop is dat verschillende musea op het eiland nog meer samenwerken en bijvoorbeeld een totaalpakket aanbieden aan de toerist.

Maar hoe dat ook wordt, de vuurtoren is in ieder geval weer onderdeel van de cultuur op het eiland. Van Langen: „De symboliek van een vuurtoren is dat die richting en houvast geeft. Dan is het mooi als je iedereen bij zo'n toren haalt. Deze vijfduizend vierkante meter midden in het dorp is een gemeenschapsplek.”